

Kommentarer til selve dommen fra tingretten i saken mot Sparebank1 Oslo & Akershus fra Jan Hervig og John Bilek.

Moss 21.5.2015

Side 2:

Av redegjørelsen i tingrettsdommen kan det gis et inntrykk av at det viktigste for Orion Forlag med å søke om det midlertidige lånet var å få midler til å frigi bøker på tollageret. Men, vel så viktig, var å få midler til driften. Både ansatte og faste frilansere hadde ikke mottatt lønn og man ønsket samtidig å løse dette problemet.

Side 3:

Forlaget henviste i lånesøknaden til banken til den faktiske opparbeidede salgsinntekten på søknadstidspunktet, som var på 5 millioner kroner. Dette skulle komme til utbetaling fra Forlagscentralen den 15.11.07, sammen med øvrige løpende salgsinntekter frem til november, som ihht budsjett skulle utgjøre ytterligere 5 millioner kroner. Det var altså forventet en salgsinntekt på til sammen ca. 10 millioner kroner for perioden frem til utbetaling 15.11.07. Forlaget fikk kun en salgsinntekt på 7,9 millioner kroner i denne salgsperioden frem til 15.11.07, som var 2,1 millioner mindre enn forventet.

Forlagets årsbudsjett for 2007 var på 24 millioner kroner, men oppnådde kun 19,5 millioner kroner i omsetning, som var en inntektssvikt på 4,5 millioner kroner. Dette medførte et negativt resultat på 0,5 millioner kroner for 2007.

Det er ikke riktig slik det står i dommen at forlaget først i 2008 igangsatte en prosess for å få inn en ny eier i Orion. Denne prosessen ble igangsatt allerede 4.2.06. Før signeringsmøtet hadde forlaget flere interessenter i å kjøpe forlaget, noe banken også var orientert om. En av interessentene hadde også skissert en mulig modell for overtagelse av forlaget til forlagets rådgiver i Weibull AS som skulle stå for hele salgsprosessen, Jan G. Breivik. Breivik har tidligere vært banksjef både i Sunnmørsbanken og Oslobanken.

Den nye eieren av forlaget, Media Bergen AS, overtok forlaget i juli 2008. Media Bergen benyttet sin maktposisjon og krevde at det omstridte lånet først ble pantsikret som fjerde prioritet og ikke etterfølgende etter banken som annen prioritet. Dette til tross for at det omstridte lånet var en del av bankens opprinnelige langsiktige lån til forlaget. Både Hervig/Bilek og Weibull prøvde å få den nye eieren til å akseptere dette lånet som et annen prioritets lån. Maktbalansen mellom partene var for stor, slik at dette ikke lyktes.

Hervigs andel av det lånet ble innfridd av en eiendomsmegler, mot Hervigs vitende, etter at Hervig hadde solgt sin private bolig i Bærum høsten 2009, for å flytte til Elverum. Han henvendte seg straks til Sparebank1 og ba om å få beløpet ført over på sin konto i DnB Nor. Sparebank1 aksepterte dette og bekreftet skriftlig i mail til Hervig at beløpet ville bli overført til hans konto i DnB Nor. Dette ble allikevel aldri

gjort fra bankens side og årsaken aldri begrunnet, til tross for flere purringer fra Hervig til bankens representant.

Bakgrunnen for at Hervig/Bilek først i 2011 søkte advokatbistand ifbm saken var at en av Sparebank1s representanter flere ganger etter forlagets konkurs i januar 2010 uttalte at det skulle jobbes frem en avtale som alle parter skulle bli fornøyd med.

Side 4:

Det var ikke Hervig/Bilek som ønsket å ta opp hvert sitt private lån, men banken som kom opp med dette alternativet i sin telefon til Bilek den 25.9.07, som eneste mulighet for at banken kunne gi et midlertidig lån.

Banken har i sine prosesskriv bekreftet at banken i signeringsmøtet var av den oppfatning at de mente forlaget var i konkursfare. Allikevel lånte banken kr 750.000,- til Hervig/Bilek som privatpersoner, uten å sørge for at Hervig/Bilek fikk samme sikkerhet for dette nye private lånet som Hervig/Bilek allerede hadde for forlagets løpende langsiktige lån.

Banken, som mente forlaget var i konkursfare, hadde derfor sin egen grunn til å frykte at forlaget ikke skulle være i stand til å betale både banklånet på kr 750.000,- og samtidig tilbakebetale Hervig/Bilek privatlånet på kr 750.000,-, altså til sammen kr 1,5 millioner før nyttår 2007.

Det viktige her er å ta stilling til hvilken kunnskap og vurderinger hver av partene hver for seg la til grunn om forlagets økonomiske stilling på signeringstidspunktet.

Side 5:

Banken hevder i sitt påstandsgrunnlag at saksøkerne var kjent med betingelsene for lånet før låneavtalene ble underskrevet, og at de hadde tilstrekkelig kunnskap og forutsetninger for å forstå hva avtalene innebar. Dette er ikke riktig. Kravet fra banken om at Hervig/Bilek samtidig måtte undertegne på vegne av forlaget en avtale om at forlaget ekstraordinært skulle nedbetale på sitt lån et tilsvarende beløp, var helt ukjent for Hervig/Bilek før møtet. Dette var krav som ble presentert skriftlig i samme stund som signeringsmøtet skulle finne sted, og hvor partene ikke fikk tid til å områ seg, verken Hervig/Bilek eller kausjonist Hilde Bånrud. Banken hadde også endret nedbetalingstiden på lånet fra 45 dager til 2 år, noe som banken argumenterte var en stor fordel og ville bety minimal risiko for låntagerne.

Bakgrunnen for at Hervig/Bilek selv ikke pantsikret lånet, var den helt klare forutsetningen fra låntagerne for være villige til å ta et privat forbrukslån, var at dette forbrukslånet skulle være kortsiktig og skulle tilbakebetales senest om tre måneder.

Side 6: Tingrettens vurdering

Retten har åpenbart oppfattet at det midlertidige lånet kun ble søkt om for å fortolle inn nye bøker. Det er derfor svært viktig å understreke at det også var minst like

viktig å kunne betale lønn til ansatte og honorarer til frilansere.

Videre er det ikke riktig slik retten skriver på side 6 at det først ble klart den 27.9 at Hervig/Bilek fikk innvilget hvert sitt private lån på kr 375.000,-. Lånetilsagnet ble Hervig/Bilek orientert om av banken på telefon den 25.9, altså tre dager før signeringsmøtet. Dette bekreftes også i senere frigitt referat fra bankens møte i kredittkomiteen, se bilag B12.

Det er ingen tvil om at det var banken som kom opp med forslaget om å gi lånet til Hervig/Bilek privat, siden banken ga tydelig uttrykk for at dette var eneste mulighet til å kunne yte lånet. Det var noe som ble understreket under telefonsamtalen med Bilek. Dette fremgår også av bankens senere frigitte referat fra møtene i bankens kredittkomite, se bilag B12.

Side 7:

Selv om tilbudsbrevne var datert 27.9.07 ble det i en epost den 26.9 til Hervig/Bilek fra banken, bekreftet at samboere måtte være med i signeringsmøtet i banken den 28.9, hvor alle dokumentene ville være klare til signering. Se bilag B1.

Retten la feilaktig til grunn at bankens beslutning om å kreve ekstraordinær nedbetaling av lånet til Orion Forlag først ble tatt i banken den 27. september. Det viser seg i ettertid å være feil. Gjennom prosesskrivene ifbm ankesaken til lagmannsretten, ble banken fremprovosert til å måtte legge frem møtereferat fra behandlingen av lånesaken internt i banken. Referatet avklarte dermed at denne beslutningen om det ekstraordinære vilkåret ble tatt i banken allerede senest den 26.9. Banken hadde i virkeligheten altså minst to dager på seg til å orientere Hervig/Bilek om de nye vilkårene for lånet. Dette ble allikevel ikke gjort.

Det er altså helt feil slik banken hevdet i tingretten at det ikke var tid til å sende ut noen dokumentasjon til Hervig/Bilek i forkant av møtet. Det er dessuten grunn til å merke seg at forlaget kun lå noen hundre meter fra banken, slik at Hervig/Bilek raskt kunne ha kommet til banken for å hente dokumentene, eller banken kunne i det minste ha sendt en epost eller tatt en telefon for kort å orientere om de nye vilkårene.

Retten skriver nederst på side 7: "For det første mener retten at det er klart at banken ikke har hatt mer kunnskap om situasjonen i Orion, enn det Bilek og Hervig selv har hatt." Her må det vektlegges at banken faktisk mente forlaget var i konkursfare, noe låntagerne ikke så. Dermed må banken også ha vurdert at det ville være meget sannsynlig at forlaget ikke kunne tilbakebetale både kr 750.000,- til banken og samtidig kr 750.000,- til Hervig/Bilek, altså totalt 1,5 millioner kroner i løpet av noen få måneder.

Siden Hervig/Bilek allerede var kausjonister for Orion Forlags langsiktige lån, må bankens eneste hensikt med å redusere forlagets langsiktige lån, ha vært å redusere bankens egen risiko. Det må banken ha gjort av den åpenbare grunn at banken må

ha ment at det var stor risiko knyttet til dette lånet. Altså må banken ha ment at den sannsynligvis ikke ville få dekket det løpende lånet fullt og helt dersom Orion gikk konkurs. Det er derfor grunnlag for å konkludere med at det var en snedig måte for banken å minske sin egen risiko ved å redusere forlagets lånebeløp til banken med kr. 750.000,-, samme beløp som lånebeløpet til Hervig/Bilek, og la Hervig/Bilek stå ansvarlig for dette beløpet, og uten sikkerhet.

Det er også grunn til å påpeke at banken tidligere i saken har hevdet at forlaget ikke innfridde bankens krav om egenkapitalandel som sto oppført i de opprinnelige lånedokumentene, slik at banken derfor ønsket å redusere risikoen for lånet. Forlaget har alltid innfridd sine betalingsforpliktelser og har aldri hatt betalingsmerknader eller blitt orientert verken skriftlig eller muntlig fra banken side om at dette var noe problem gjennom disse årene. Påskuddet med for liten egenkapital ble først trukket frem av banken som en del av argumentasjonen da saken ble fremmet i retten, aldri tidligere.

Det er også grunn til å nevne at advokat Kristian Voie Danielsen fra advokatfirmaet Hulaas, som var i møte med banken for å prøve å komme frem til et kompromis i saken den 18.11.2011, har bekreftet at representanten for Sparebank1 fortalte at banken hadde besluttet å kvitte seg med forlag som kunder, fordi banken mente forlag var for krevende kunder med for stor risiko.

Det er viktig å merke seg at Hervig/Bilek alltid har uttalt at de ikke har greie på finansiering. Dette har de også formidlet til banken jevnlig. Verken Hervig/Bilek eller forlagets revisor som fulgte forlaget tett, mente at forlaget var i noen nærliggende fare for konkurs på det tidspunktet. Det er derfor all grunn til å hevde at Hervig/Bilek ikke forsto der og da under selve signeringsmøtet at de kunne tape disse pengene. Dette understrekes også av ordlyden i låneavtalen som Hervig/Bilek inngikk med Orion Forlag. Det var en klar forutsetning for lånet at forlaget skulle tilbakebetale lånet til Hervig/Bilek innen 3 måneder. Det var på denne bakgrunn ikke nødvendig med sikkerhet for det kortsiktige lånet.

Alle forutsetninger for at Hervig/Bilek skulle ta opp et privat kortsiktig lån ble diskutert og godkjent av styreleder dagen før signeringsmøtet. Forlaget var på det tidspunkt helt ukjent med at banken ville kreve en ekstraordinær nedbetaling av det langsiktige lånet fra forlaget. Dersom dette var blitt meddelt forlaget den 25/9 ville lånevilkårene aldri blitt akseptert.

Rettsens vurdering må bygge på hva banken faktisk mente og la til grunn for i sine vurderinger på signeringsdagen den 28.9.07 og tilsvarende hva Hervig/Bilek mente og la til grunn for i sine vurderinger. Det må være hva partene la til grunn hver for seg som må være det avgjørende her.

De første årene hadde forlaget Micha Reisel som styreleder. Han var mangeårig sjef i Ernst G. Mortensens Forlag (Hjemmet Mortensen) og senere adm. dir. i Kommunal Rapport. Senere hentet forlaget inn Johannes Ravn som styreleder. Ravn var mangeårig sjef i det kjente danske Politiken Forlag. De senere årene og daværende

styreleder Axel Colle var banksjef i Nordea. I tillegg benyttet forlaget sin faste revisor Tom Sjuve i Ernst & Young. Han hadde vært forlagets revisor siden oppstarten i 1994. Ernst & Young ble også regelmessig benyttet som konsulent i saker Hervig/Bilek hadde lite kunnskap om, som f.eks økonomistyring og juss. Jfr forlagets årlige kostnader til konsulentonorarer, se bilag B23.

Det er også grunn til å påpeke at banken har hatt god tid til å vurdere alle sider ved denne lånesaken, mens Hervig/Bilek og kausjonisten følte at de måtte ta en beslutning der og da uten tid til å områ seg. Hadde forlaget og låntagerne og kausjonisten derimot mottatt alle dokumentene i god tid på forhånd eller i det minste fått opplyst om de nye lånevilkårene i god tid på forhånd, ville de ha vurdert saken annerledes. Det er også grunn til å vise til at banken ved flere lånesøknader fra forlaget tidligere år, ga forlaget skriftlig tilbakemelding om at banken selv hadde behov for mer tid, dvs flere ekstra dager, til å vurdere forlagets lånesøknader. Dette viser jo helt tydelig at banken selv innser viktigheten av å kunne områ seg. Se bilag B4.

Side 8:

Retten viser i dommen til at banken hevdet i retten at forlaget fikk inn kr 2,9 millioner mer enn forlaget hadde forventet. Dette er ikke riktig. Dette ble klart redegjort for i retten av Bilek ved to anledninger. Forlaget hadde i sin søknad vist til det beløpet som var omsetningen frem til det tidspunktet søknaden ble sendt. Men, i henhold til budsjettet skulle det omsettes for ytterligere kr 5 millioner frem til tidspunktet for tilbakebetaling, den 15.11. Det var altså budsjettet med kr 10 millioner i denne perioden. Forlaget fikk dermed inn kr 2,1 millioner mindre enn forventet. Det var nok til at forlaget kunne betale de kr 750.000,- som banken krevde ekstraordinært nedbetalt, og banken trakk da også dette beløpet direkte fra forlagets konto. Forlaget ville ha gått konkurs dersom Hervig/Bilek i tillegg hadde krevd sine kr 750.000,- dekket. Heller ikke styreleder eller styremedlemmene kunne ta ut sine honorarer for årene 2007, 2008 eller 2009, som følge av den anstrengte økonomiske situasjonen i forlaget.

Det står også i dommen at " Historikken i kundeforholdet hadde også vist at Orion ved flere anledninger hadde foretatt ekstraordinære innbetalinger på låneforpliktelsene mot slutten av året." Til dette er det å bemerke at i disse tilfellene var det alltid snakk om ekstraordinære nedbetalinger som var i tråd med søknaden, avtalt i god tid og diskutert og godkjent av styreleder i ethvert tilfelle, før låneavtalene ble undertegnet.

Videre mener tingretten at Bilek og Hervig må ha skjønt før undertegnelsen av låneavtalene hva bankens vilkår innebar. Det er ikke riktig. Når man skal vurdere denne situasjonen krever det at man vurderer helheten i den situasjonen som banken hadde bragt Bilek/Hervig og kausjonist Hilde Bånrud i ved å overrumple dem med dette nye kravet banken stilte. Bilek og Hervig måtte plutselig opptre i rollen som styremedlemmer i forlaget, mens de var invitert som private forbrukere til møtet. Bilek reagerte på at dette var annerledes enn det de hadde søkt om, og annerledes enn det de oppfattet fra telefonsamtalen fra banken den 25/9. Alle tre

var dermed helt uforberedt på å skulle ta stilling til et krav på vegne av forlaget og følgene av dette. Men at de i den uryddige situasjonen banken hadde satt dem i, ikke hadde noe annet valg annet enn å undertegne der og da. Låntagerne forsto ikke konsekvensene på dette tidspunktet og at dette kunne medføre at de personlig ikke skulle få tilbake pengene fra forlaget.

Motsvarende må bankens eneste grunn for å stille kravet om ekstraordinær nedbetaling, ha vært at banken mente forlaget var i konkursfare og at banken ønsket å redusere et mulig tap. Ellers hadde ikke banken hatt noen grunn til å stille kravet om ekstraordinær nedbetaling fra forlagets side. Det ligger i sakens natur.

Det er viktig i denne sammenhengen at retten også vurderer hvilken situasjon banken hadde brakt Hervig/Bilek og kausjonisten inn i, i og med at banken ikke sendte dokumentene ut på forhånd, slik at låntagere og kausjonist i fred og ro kunne vurdert betingelsene og andre alternativer i god tid før møtet.

Det er en rekke momenter som er med på å påvirke om en låntager og kausjonist virkelig forstår de mulige konsekvensene av å underskrive når saken presenteres uforberedt.

- Låntagerne og kausjonisten er overrumplet med helt nye betingelser i møtet den 28.9. Da er risikoen for at man tar forhastede beslutninger betydelig større enten man er næringsdrivende eller forbruker.
- Banken blander roller mellom forbruker og næringskunde, inviterer kunden som forbruker og utsteder forbrukerdokumenter. Kausjonist er forbruker.
- Låntagerne var i møtet under både økonomisk og tidsmessig press i og med at Bilek rett etter telefonsamtalen med banken den 25.9 orienterte de ansatte og frilansere om at de nå skulle få utbetalt skyldig lønn og honorarer. Denne orienteringen visste også banken om. Forlaget hadde således et press på seg til hurtig å innfri det de hadde lovet de ansatte og frilansere.
- Også når det gjaldt innfortolling av bøker som lå på tollager, telte hver eneste dag. Jo raskere bøkene kom i salg, jo mer kunne bøkene selge. Dette økte selvsagt også presset og ønsket om hurtigst mulig å få penger inn på konto.
- Banken hadde ferdig utfylt samtlige dokumenter klare til signering. Sist, men ikke minst fristet banken også i et dokument med at banken ville overføre lånebeløpet til Orions konto senere samme dag som møtet fant sted. Det var åpenbart at banken hadde lagt alt til rette for å oppmuntre låntagerne og gi et helhetlig positivt inntrykk, slik at Hervig/Bilek og kausjonisten skulle undertegne lånedokumentene der og da.
- Banken fokuserte på at banken mente forbrukslånet hadde liten risiko i og med at banken hadde økt løpetiden på lånet fra 45 dager til 2 år.
- Banken sa at frarådingen om å ta opp lånet som de gav låntagerne og kausjonisten var noe banken var forpliktet av myndighetene til å gi, men at dette bare var en proforma sak.
- Banken stilte med egen jurist i møtet.

Det må i denne sammenhengen være helt vesentlig at banken må ha en plikt til å klargjøre om alle tre personene som skulle undertegne og påta seg risiko for lånet, også hadde forutsetninger til der og da å forstå konsekvensene av de nye betingelsene som banken stilte for forlaget. Her har banken sviktet totalt.

Det er åpenbart at kausjonisten ikke hadde noen forutsetninger til verken å sette seg inn i eller forstå de mulige konsekvenser for henne på den korte tiden. Hervig, som hele tiden jobbet som redaktør, hadde heller ingen skolering i finansiering til å innse konsekvensene der og da. Heller ikke for Bilek, som daglig leder, kan det ikke være rimelig å forvente skal se og forstå alle de mulige konsekvensene under de rådende omstendighetene med et sterkt tidspress, slik banken bevisst hadde lagt opp til.

I mindre firmaer kan man ikke forvente at ledelsen er like kompetente på alle områder. Det er fort gjort for den beste ikke å se alle konsekvenser av spesielt nye overrumpende betingelser under press. Dette visste banken. I denne saken hadde banken også definert kunden som forbrukere gjennom de dokumenter banken selv ga kunden og som låntagerne og kausjonisten undertegnet på. Dette må banken være nærmest til å ta inn over seg.

I dette tilfellet visste banken at nettopp Hervig/Bilek var ute etter en bank med god innsikt og forståelse for forlagsbransjen. Banken visste at forlag er krevende kunder med store likviditetsutfordringer som opererer i et stadig vanskeligere marked med økende kjedemakt. I tillegg visste banken at forlaget i alle år hadde kjøpt den kompetansen de selv ikke hadde, blant annet innenfor området økonomi og finansiering. Dette gjorde forlaget blant annet gjennom å ansette erfarne styreledere, kjøp av konsulenttenester fra Ernst & Young, mens banken ga forlaget råd om finansiering.

At banken velger å benytte forbrukerdokumenter, må forplikte banken til å følge normer og regler for forbrukere. Av dette følger forpliktelser for banken til å informere kundene i god tid slik at kunden i ro og mak kan vurdere alle sider ved saken før de signerer. Låntagerne og kausjonisten kan med rette hevde at de ikke hadde tatt opp lånet, dersom de hadde blitt informert om at lånet allikevel ikke var å regne som et forbrukslån, men et næringslån/aksjonærlån. Det står skriftlig på lånedokumentene at låntagerne er forbrukere. Verken banken eller retten kan komme utenom det faktum, som kan dokumenteres.

Hervig/Bilek klagde til banken innen rimelig tid etter signeringsmøtet på hele lånesaken med flere eposter og telefonsamtaler. De tok også initiativ til og hadde også to møter med banken om lånesaken og betingelsene, et i oktober og et i desember. Banken avviste allikevel å endre lånevilkårene.

Side 9

Tingretten hevder i sin dom: "Det faktum at det ikke ble funnet nødvendig at han (dvs styreleder i forlaget) deltok i den direkte kontakten med banken, underbygger etter rettens oppfatning at Bilek og Hervig hadde erfaring og kunnskap nok til å ivareta selskapets interesser også når det gjaldt økonomi."

Dette viser med all tydelighet at tingretten ikke ser hvorledes styrearbeid foregår i praksis i mindre bedrifter. Styreledere er som regel 100% ansatt i andre bedrifter og deltar sjelden eller aldri i møter i selskaper de har styreverv i på dagtid. Styreleder orienteres jevnlig pr telefon/epost og kommer med sine vurderinger og beslutninger gjennom samtaler med ledelsen utenom styremøtene. I denne saken hadde styreleder på forhånd godkjent at Hervig/Bilek kunne ta opp det private forbrukslånet banken hadde orientert om på telefon den 25.9. Det var derfor overraskende for styreleder at banken i signeringsmøtet samtidig krevde en ekstraordinær nedbetaling fra forlaget som en forutsetning for å yte det private forbrukslånet. Styreleder mente Hervig/Bilek aldri skulle ha underskrevet på lånepapirene med de nye vilkårene, men heller funnet andre løsninger.

Tingretten skriver videre "At det var tid til å foreta slike overveielser, underbygges av saksøkernes forklaring i retten om at det ikke var noen akutt konkursfare i Orion på det aktuelle tidspunktet. De har videre forklart at dersom de ikke hadde inngått de aktuelle låneavtalene, ville de hatt tid til å vurdere å ta opp lån i en annen bank eller privat."

Igjen har tingretten her tolket forhold slik det har passet inn i tråd med bankens forklaringer og påstander. Låntagerne har hele tiden sagt at hadde banken sendt ut informasjon om betingelsene på forhånd, hadde forlaget hatt bedre tid til å vurdere og konkretisere andre alternativer. Hadde man hatt bedre tid, ville man også ha oppdaget og satt sterkere fokus på risikomomentene. Derved ville man også ha forstått at verken forlaget eller låntagerne var tjent med bankens nye vilkår, og heller ha valgt andre løsninger, selv om det ville ha gått med noen dager ekstra.

Det er i praksis noe helt annet å komme til et signeringsmøte når du på forhånd har informert de ansatte og frilansere om at de nå skal få utbetalt lønn og honorarer, for deretter å komme tilbake til forlaget for å fortelle at de allikevel ikke får lønnen de er lovet. Samtidig som banken fokuserer på at banken har minimert risikoen ved lånet ved å endre forbrukslånets løpetid fra 45 dager til 2 år. Samt at alle lånepapirer lå klare til signering, samt at banken lovet utbetaling av lånet senere samme dag.

Det faktum at banken utnyttet denne situasjonen til å komme med et krav de hadde hatt god tid til å forhåndsinformere om, må være i bankens disfavør og ikke i låntagernes disfavør. Låntagerne befant seg i en svært presset situasjon, som banken kynisk utnyttet.

Retten skriver: "På denne bakgrunn mener retten det ikke er holdepunkter for å slå fast at banken ved avtaleinngåelsen kjente til omstendigheter som var ukjente for Bilek og Hervig." Dette er feil. Her må det legges til grunn hva partene hver for seg faktisk la til grunn for sine beslutninger og handlemåte både forut for og ikke minst under signeringsmøtet.

Banken la til grunn og mente faktisk at forlaget var i konkursfare. Hervig/Bilek var ikke av den oppfatningen, og tok derfor ikke hensyn til eventuell påstått fare for

konkurs i sine vurderinger. Dessuten var Hervig og Bilek, som banken var klar over og har bekreftet, svært positive og optimister som personer.

Retten mener videre at det ikke foreligger mangler ved låneavtalens tilblivelse. Det må være feil. Det at banken ikke har sendt ut lånebetingelsene på forhånd når de hadde god tid til dette, må være en åpenbar mangel.

Det er måten banken gjennomførte hele låneprosessen på og bruken av dokumentasjon, som det reageres på. Dessuten forsøkte banken bevisst å sette seg selv i en bedre sikkerhetsmessig situasjon enn tidligere på bekostning av låntagerne, uten at banken gjorde låntagerne oppmerksom på dette ble en konsekvens av låneavtalen

Det faktum at banken verken orienterte om eller hadde med et eget punkt om sikkerhet for lånet i lånepapirene, er mer enn kritikkverdige. Bankens skulle på eget initiativ ha sørget for å overføre den samme sikkerheten som Hervig/Bilek hadde fra tidligere for forlagets lån, over til det nye private lånet, i og med at det var banken som krevde den ekstraordinære nedbetalingen på forlagets langsiktige lån.

At pantsikkerhet ikke har vært på dagsorden fremgår av referatet fra signeringsmøtet som ble laget av bankens jurist. Dette samsvarer også med bankens dokument "Tilbud om forbrukslån" under punktet om spesielle vilkår, der heller ikke pantsikkerhet er nevnt.

Side 10:

Retten skriver videre: "Tvert i mot mener retten at den etterfølgende opptreden til Bilek og Hervig viser at det vanskelig kan konstateres å foreligge urimelighet i det avtaleforholdet som ble etablert. Bilek og Hervig valgte selv å la være å kreve sikkerhet da låneavtalen med Orion ble inngått 2. oktober 2007. Heller ikke da det ble klart at lånene ikke ville bli betalt tilbake ved forfall, valgte saksøkerne å stille krav om sikkerhet. Retten kan ikke forstå dette annerledes enn at både Bilek og Hervig mente at dette ikke var nødvendig."

Dette er en helt feil vurdering fra rettens side. For det første var det hele tiden en klar forutsetning fra låntagerne at lånet skulle være kortsiktig, i tråd med det som styreleder hadde godkjent. Det var en også klar forutsetning fra låntagerne at lånet skulle betales tilbake i løpet av 3 måneder. Dette fremgår tydelig også av låneavtalen mellom Hervig/Bilek og forlaget. Dessuten var det gode grunner til å forvente at banken hadde sørget for overføring av pantsikkerhet, i og med at bankens nye krav fjernet den pantsikkerheten som Hervig/Bilek allerede hadde for dette lånebeløpet. Bankens må ha en plikt til ikke å sette en kunde i en dårligere posisjon, og seg selv i en bedre, uten at dette er diskutert og avtalt med kunden. Her var det utelukkende bankens nye ekstraordinære krav som medførte at låntagerens pantsikkerhet ble fjernet. Bankens fjernet altså kundens pantsikkerhet.

Rett etter årsskiftet i 2008, da det ble klart at forlaget ikke kunne innfri lånet til

Hervig/Bilek, henvendte Bilek seg til revisor for å spørre om pantsikkerhet for dette lånet. Revisor mente at en pantsikkerhet utarbeidet på dette tidspunktet i 2008, så lenge etter at lånet ble tatt opp, ville bli kjent ugyldig og satt til siden dersom forlaget skulle gå konkurs. Dermed ble dette ikke gjort da heller.

Hadde banken, som forlagets rådgivere, lest låneavtalen som banken selv krevde at låntagerne og forlaget utarbeidet seg i mellom, ville banken ha oppdaget at låntagerne ikke så det nødvendig å pantsikre lånet på egen hånd – i og med at låntagerne stilte som vilkår at lånet til forlaget var kortsiktig. Dermed kunne banken ha avklart at banken heller ikke hadde pantsikret lånet for låntagerne og derved skulle banken ha rådet låntagerne til å pantsikre lånet uansett. Det gjorde ikke banken.

Hervig/Bilek og Weibull ved Jan G. Breivik gjorde også flere forsøk på å få den nye eieren av forlaget, i forbindelse med kjøpet av majoriteten av aksjene i selskapet i juli 2008, til å plassere forlagets lån fra Hervig/Bilek som 2. prioritet etter bankens lån i forbindelse med at Media Bergen overtok forlaget. Den nye eieren var den overlegent sterke part, og valgte ikke å gjøre det, da lånet ikke var pantsikret fra før av.

Videre engasjerte forlaget Ernst & Young til en juridisk vurdering av om forlaget kunne innfri lånet til Hervig/Bilek, i forbindelse med at forlaget innførte betalingsstopp sommeren 2009, like før selskapet leverte oppbud i januar 2010. Den juridiske redegjørelsen konkluderte med at forlaget ikke kunne innfri dette lånet under de rådende omstendigheter. Hervig/Bilek fulgte naturligvis dette rådet.

Det er til slutt grunn til å påpeke at forlaget og Hervig/Bilek i alle år hadde hatt den beste erfaring med banken, og derfor hadde grunn til å stole på og forvente at banken også denne gangen ønsket det beste for både for forlaget og Hervig/Bilek privat.

Det er også på sin plass å minne om bankens markedsføring av seg selv på bankens egne nettsider:

”Hos oss får du gode økonomiske råd om lån og finansiering slik at du kan konsentrere deg om arbeidet i din bedrift.”